

До Председателя на Научното жури,
Проф. д-р К. Христозов, дм
определено със заповед № Р-109-421/ 03.10.2025 г.
на Ректора на МУ – Варна

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Русанка Димитрова Ковачева-Георгиева, дм

Началник на Трета клиника по Ендокринология, УСБАЛЕ „Акад. Иван Пенчев“, София
Катедра по Ендокринология, МУ София

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност **„Професор“** в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, по професионално направление 7.1. **„Медицина“** и научна специалност **„Ендокринология“**, за нуждите на Втора катедра по Вътрешни болести, Факултет „Медицина“ на МУ-Варна и Клиника по Ендокринология и болести на обмяната към УМБАЛ „Света Марина“- Варна, обявен в Държавен вестник брой 64/05.08.2025 г.

I. Сведения за процедурата

На основание заповед № Р-109-421/ 03.10.2025 г. на Ректора на МУ – Варна и с решение на научно жури (Протокол № 1/13.10.2025 г) съм определена да изготвя рецензия като външен член на научно жури. Комисията за допускане до конкурса е установила, че документите са подадени в законния срок и са в съответствие със Закона и Правилника за развитие на Академичния състав в Република България и с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински Университет – Варна.

За участие в обявения конкурс е подал необходимите документи единствен кандидат: доц. д-р Мира Валентинова Сидерова, дм. Нямам конфликт на интереси по този конкурс.

II. Кратки биографични данни и професионално развитие

Доц. Мира Сидерова е родена през 1979 г. в гр. Варна. Средното си образование получава в Първа Езикова Гимназия с изучаване на английски и немски език. Завършва медицина в Медицински университет Варна през 2003 г. с пълно отличие и награда на Ректора „Златен Хипократ“. От 2004 г. до 2005 г. работи в Клиниката по анестезиология и реанимация на МБАЛ „Св. Анна“ Варна, а от 2006 г. до момента (19 г.) е последователно редовен докторант, ординатор, асистент и доцент в Клиниката по ендокринология, УМБАЛ „Св. Марина“ Варна. През 2008 г. провежда тримесечна специализация в Университетската болница в гр. Бари, Италия като част от

международната програма Еразъм. През 2011 г. придобива специалност по ендокринология и болести на обмяната, а през 2013 г. защитава дисертационен труд на тема „Имунохистохимични маркери и ултразвукова еластография – нови диагностични възможности в уточняването на тиреоидните възли“. През 2017 г. се хабилитира като доцент по Ендокринология. От 2022 г. до момента оглавява Втора катедра по Вътрешни болести на МУ Варна, а от 2023 г. ръководи и Клиниката по Ендокринология към УМБАЛ „Св. Марина“ Варна.

Доц. Сидерова е провела редица допълнителни специализации в областта на тиреодологията - високоспециализираните дейности „Ехография на шийна област“ и „Тънкоиглена аспирационна биопсия под ехографски контрол на щитовидна, паращитовидни жлези, лимфни възли и туморни формации в шийната област“, практически курсове към Европейската тиреоидна асоциация по ехография, тиреоидна цитология, лазерна термоаблация на тиреоидни възли; на диабетологията (Steno Diabetes Center) и на костната остеоденситометрия.

Доц. Сидерова членува в Европейската тиреоидна асоциация (ETA), Международната остеопорозна федерация (IOF), Българското Дружество по Ендокринология (БДЕ), Съюза на учените – Варна и е независим експерт в научна и етична оценка на проекти към European Research Council на Европейската комисия.

Владее английски, немски, руски и гръцки езици.

III. Научно-изследователка дейност и свързани с нея приноси

Научни трудове

Според представената справка доц. Сидерова участва в конкурса с общо 59 научни трудове, както следва:

- една дисертация (автореферат);
- 20 публикации в списания, реферирани и индексирани в световни бази данни (Scopus и Web of Science), от които 8 с импакт фактор; 11 от публикациите са представени като равностойни на хабилитационен труд.
- в 17
- 4 научни доклада, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световни бази данни (Scopus и Web of Science), от които 1 с импакт фактор;
- 15 пълнотекстови публикации в нереферирани списания;
- 17 научни доклади, публикувани в нереферирани списания;
- 1 публикувана глава от колективна монография;
- 1 университетски учебник в съавторство.

В 17 от посочените публикации доц. Сидерова е първи автор и всички освен дисертацията са реализирани след хабилитацията ѝ през 2017 г. Голяма част от публикациите са в авторитетни международни и български списания (Archives of endocrinology and metabolism, Acta Endocrinol (Bucharest), Nuclear Medicine Review, Pharmacia, Acta Medica Bulgarica, General Medicine, Journal of IMAB, Endocrinologia, Advances in Health and Disease- Nova Science Publisher Inc, New York и др.).

Научната активност включва и над 20 участия на престижни международни и национални конгреси и конференции след хабилизацията ѝ. Доц. Сидерова е ръководител и участник в един проект към МУ-Варна.

Профил на научната работа и научни приноси

Основните научни интереси на доц. Сидерова са насочени в следните тематични направления:

- **Тиреоидна патология**

Публикации *A1, B 4.1, B 4.4, Г 7.1, Г 7.10, Г 8.22, Г 9* разглеждат **нодозната струма и злокачествените тиреоидни възли** като централен обект на научни изследвания на кандидата, с фокус върху диагностиката, лечението и проследяването на злокачествени тиреоидни лезии. Застъпени са съвременните възгледи за ехографска оценка на тиреоидните възли, разграничаването на доброкачествените нодули, които могат да бъдат менажирани консервативно, от тези със съмнителни или злокачествени характеристики, изискващи по-нататъшно уточняване и лечение, включително тънкоиглена биопсия, някои допълващи молекулярни техники и хирургично лечение. Тъй като над 90% от злокачествените тиреоидни възли са диференциран тиреоиден карцином (ДТК) с добра прогноза, основният акцент е установяването на строги критерии за диагностика, лечение и проследяване, за да се сведе до минимум потенциалната вреда от прекомерното лечение на пациенти с нисък риск и да се осигури адекватна терапия на пациенти с висок риск. Част от публикациите на доц. Сидерова докладват **редки тиреоидни тумори** като лимфом на щитовидната жлеза, фамилен вариант на медуларен карцином, както и казуистични случаи на тиреоидни метастази от карцином на езика и от овариален рак, които имат освен научно-практичен и приложно-учебен принос.

Друг обект на научните търсения на доц. Сидерова е **тиреоид-асоциираната офталмопатия (ТАО)**. Публикация *B 4.5* разглежда патогенезата, оценката на активността и тежестта на ТАО, както и нови терапевтични подходи извън стандартната стероидна имunosупресия. Публикация *B 4.11* изследва връзката между автоимунния хипертиреоидизъм и остеопорозата. Проучване при жени с Базедова болест (с и без ТАО) показва, че пациентките с ТАО имат по-висока костна плътност, като се наблюдава положителна корелация между TSH-рецепторните антитела и костно-минералната плътност. Тази студия е включена и в метаанализи на други авторски колективи. Други обзорни студии (*B 4.9 и B 4.10*) разглеждат скелетните ефекти при тиреоидна дисфункция – съответно при хипер- и хипотиреоидизъм.

Доц. Сидерова е изследвала и **автоимунните тиреоидни заболявания** в контекста на метаболитни и психологически последици (публикации *Г 7.12 и Г 7.13*). Проучване с над 700 участници установява, че повишеното TSH при автоимунен тиреоидит се свързва с повишени нива на триглицериди и LDL-холестерол, както и с по-висок сърдечно-съдов риск. Изследвана е и връзката между хипотиреоидизъм и депресия, като резултатите подчертават нуждата от психиатричен скрининг при тези пациенти, дори при провеждано хормонално лечение. Публикации *Г 7.4, Г 8.16, Г 8.27 и Г 8.23* разглеждат друг актуален проблем - тиреоидната дисфункция, предизвикана от инхибитори на имунните контролни точки и след стволовоклетъчна трансплантация. Подчертана е необходимостта от индивидуален подход в диагностиката и лечението на тези нововъзникващи форми на тиреоидна увреда.

- **Саркопения при ендокринни заболявания – тиреотоксикоза, медикаментозен хипогонадизъм при андроген-депривационна терапия**

Няколко публикации (Г 7.8, Г 8.8, Г 8.9, Г 8.10, Г 8.21) насочват вниманието към **хипертиреоидизма** като възможен фактор за по-ранно развитие на вторична саркопения. В тези изследвания доц. Сидерова и съавт. анализират телесния състав, мускулната сила и физическата функция (сила на захват и скорост на ходене), като е установена връзка между понижен TSH и влошени мускулни показатели. За първи път в България е направена цялостна оценка на мускулното здраве при жени с новодиагностициран хипертиреоидизъм, с акцент върху индекса ASMI и функционалното състояние на мускулите. Приносите са научно-практични с акцент върху значението на измерването на силата на захват като надежден, лесно приложим и информативен метод, който може да се внедри в рутинната клинична оценка при тиреотоксичните пациенти.

Друга ендокринна патология **сред мъжете – медикаментозно индуциран хипогонадизъм в рамките на андроген-депривационна терапия (АДТ) за простатен карцином** е обект на научно търсене в публикации Г 7.2, Г 7.11, Г 8.3, Г 8.28. Основни акценти в проучванията са повишения фрактурен риск и остеосаркопенията. С иновативен замисъл и несъмнен принос е публикация Г 7.2, посветена на саркопенията при мъже с простатен карцином, подложени на АДТ. Наред с въпросника SARC-F и изследването на силата на захват, е измерван и скелетно-мускулен индекс (SMI), оценен посредством [68Ga]Ga-PSMA-11 PET/CT образна диагностика, извършена в рамките на онкологичното стадиране.

- **Патология на паратиреоидните жлези**

Хиперпаратиреоидизмът в различните си форми – първичен, вторичен и третичен – представлява **сериозно предизвикателство** в ендокринологичната практика поради сложната си диагностика, разнообразни клинични прояви и потенциални усложнения. Макар че в съвременното доминират асимптоматичните форми на **първичен хиперпаратиреоидизъм**, публикация В 4.3 представя случай с **тежки инвалидизиращи костни деформации и кафяви тумори**. Публикацията с приложно-учебен принос е съпроводена с богат снимков материал и подчертава важността на костните симптоми като първа, макар и понякога неспецифична изява на заболяването.

Друга група публикации се фокусират върху **вторичния хиперпаратиреоидизъм** – данни от съвместно проучване с клиниката по диализа и оценка на серумните нива на биомаркерите костно-специфична алкална фосфатаза, остеокалцин и витамин Д при две групи болни – на хемодиализа и такива с ХБЗ 2/3 стадий с ВХПТ, както и ултразвукова детекция на хиперплазиралите при ВХПТ паращитовидни жлези (Публикации Г 8.20, Г 8.30 и Г 8.32). Представен е богатият клиничен опит и е оценена диагностичната акуратност на УЗД за установяване на вторичен хиперпаратиреоидизъм сред кохорта от хемодиализирани пациенти. Ценно за клиничната практика е определянето на нивото на ПТХ, над което се визуализира хиперплазията на паращитовидните жлези сред тези пациенти. По-широкото интегриране на УЗ в диагностиката и лечението на ВХПТ ще обогати, а вероятно и модифицира клиничните, фармакологични и хирургични стратегии в овладяването му. Публикация Г 7.7 представя **третичен хиперпаратиреоидизъм (ТХПТ)**, развил се вследствие на дългогодишен вторичен хиперпаратиреоидизъм при терминален стадий на хронична бъбречна недостатъчност въз основа на автозомно-доминантна бъбречна поликистоза. Студията подчертава

сложността на лечението на ТХПТ при терминален стадий на ХБН и ограниченията на нехирургичното лечение за постигане на биохимичен контрол.

- **Захарен диабет - съвременни подходи в лечението, нови терапевтични методи в лечението на диабетната сензомоторна невропатия**

Група научни публикации (Г 7.6, Г 8.1, Г 8.2, Г 8.14, Г 8.15) са посветени на **новите класове глюкозопонижаващи медикаменти – GLP-1 рецепторни агонисти и SGLT2-инхибитори**, които променят терапевтичния подход при **захарен диабет тип 2, сърдечно-съдови заболявания (ССЗ) и хронично бъбречно заболяване (ХБЗ)**. Разгледани са предизвикателства в клиничната практика, както и реалното приложение на тези орган-протективни медикаменти сред диабетици, преминавали през един университетски център за период от една година. (публикация Г 7.6). Проучванията демонстрират **напредъка** по отношение на прилагането на международните препоръки в реалната клинична практика. Публикация **В 4.7** разглежда **възможната връзка между захарен диабет тип 2 и повишения онкологичен риск**, като акцентира върху потенциалните **антитуморни ползи на метформина**. С научно-приложен принос е публикация в съавторство (**Г 8.25**), представяща реални клинични данни за **ефекта от преминаване към инсулинова помпена терапия** при пациенти с **тип 1 захарен диабет**. С образователна и научна стойност е редакцията на „Type 2 Diabetes – from pathophysiology to modern treatment“, IntechOpen, 2019. Част от публикациите на доц. Мира Сидерова са посветени на **диабетната сензомоторна невропатия**, като обхващат **патогенезата, терапевтичните подходи и иновативните нефармакологични интервенции**. Със значителен научно-практичен принос са студиите, посветени на високоенергийната MLS-лазерна терапия при диабетна невропатия със собствени данни от съвместни проучвания със специалисти по физиотерапия (**Г 7.5, Г 7.9**).

- **Метаболитни нарушения при надбъбречна и гонадна патология**

Изследвана е връзката между хормоно-несекретиращите надбъбречните инциденталомии и метаболитния синдром (*публикации В 4.6, Г 8.6, Г 8.13*), както и метаболитни липидни и въглехидратни нарушения при медикаментозно индуциран хипогонадизъм при мъже в рамките на андроген-депривационна терапия за простатен карцином (*публикации В 4.2, Г 8.17, Г 8.28*).

- **Редки ендокринни заболявания – предизвикателства в клиничната практика**

Част от публикациите в това направление са посветени на описанието на специфични клинични случаи, които представляват както практически, така и теоретичен интерес - клиничен случай на „изгаснала“ акромегалия; TSH – продуциращ аденом на хипофизата; Синдром на резистентност към тиреоидните хормони с впечатляващото съавторство на Рефетов; Иновативен лечебен подход е докладван при лечение на пациент с хиперкортизолизъм чрез надбъбречната суперселективна артериална емболизация. Сътрудничеството с детска ендокринологична клиника е подчертано в *студия Г 8.26*, посветена на преоценката на лечението с растежен хормон в преходната възраст (10 пациента), както и случай на паратиреоидна киста при момиче – рядка патология в педиатричната популация.

IV. Цитирания на публикациите на кандидата

От приложената справка е видно, че цитиранията на научните трудове на кандидата след хабилизацията се равняват на 345 точки, като са цитирани 12 статии. Цитиранията са основно в международни научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, което е показател за научната стойност на публикациите на доц. Сидерова.

V. Учебно-преподавателска дейност

Учебно-преподавателската дейност на доц. Сидерова датира от 2008 г. като хоноруван асистент, след което от 2015 г. като асистент, от 2017 г. като доцент и включва:

- Обучение на студенти от българо- и англосезичната програма под формата на упражнения и лекции; обучение на стажант-лекари, студенти по фармация.
- Следдипломно обучение на лекари-специалисти и докторанти;
- Обучение във ВСД за специалисти-ендокринолози;
- Участия като лектор в редица национални научни форуми;
- Участие в държавни и семестриални изпитни комисии на студенти по „Вътрешни болести“, изпити за зачисляване на специализацията по Ендокринология и провеждане на колоквиуми на специалисти по Ендокринология.

Член е на държавните изпитни комисии по Ендокринология и болести на обмяната от 2021 г. и председател от 2024 г.

Общата учебно-преподавателска заетост на доц. Сидерова за последните 4 учебни години е средно 832 часа (208 часа/годишно при изискуем минимум от 100 часа/годишно). Доц. Сидерова е ръководител на специализацията по Ендокринология и болести на обмяната на общо 8 лекари, 5 от които придобили успешно специалност и трима все още в обучение.

Научен ръководител е на 6 докторанти, 3 от които защитили успешно дисертационен труд.

VI. Диагностично-лечебна дейност

Доц. Мира Сидерова е утвърден специалист в областта на ендокринологията, изградила опит както в УМБАЛ „Св. Марина“, така и чрез участие в квалификационни курсове и специализации в престижни международни центрове. Стремелът ѝ към непрекъснато професионално развитие и усъвършенстване се потвърждава от участието ѝ в редица научни конференции и практически семинари в областта на ендокринологията. Доц. Сидерова участва регулярно в мултидисциплинарни екипи и специализирани комисии, ангажирани с комплексната диагностика и лечение на пациенти с ендокринни заболявания (комисия „Ендокринни тумори“ към УМБАЛ Св. Марина), както и е член на специализирани комисии за изписване на скъпоструващи медикаменти и медицински изделия, реимбурсирани от НЗОК за лечение на пациенти с тип 1 и 2 захарен диабет, дефицит на растежен хормон, хиперпролактинемия, акромегалия, нарушения в калциево-фосфорната обмяна.

VII. Съответствие с минималните национални наукометрични изисквания за АД „професор“, както и изискванията на МУ-Варна:

Изпълнението на минималните национални изисквания и тези, съобразно правилника на МУ-Варна, по групи показатели е както следва:

- Група А Дисертационен труд - изпълнена – 50 точки;
- Група Б Не е необходима за АД „професор“;
- Група В Равностойни на хабилитационен труд публикации (минимум 10) в реферирани и индексирани в световни бази данни с научна информация – 11 броя – изпълнена – 295 точки, при изискване от минимум 100 точки.
- Група Г Изпълнена: наличен общ брой точки 647.61, при задължителни минимум 200 точки (съответно по Г 7 – 224т, по Г 8 – 403.61т.; по Г 9 – 20т.) ;
- Група Д Цитирания - Изпълнена: наличен брой точки - 345, при необходим минимум от 100 точки.
- Група Е Изпълнена: набрани 171.53 точки, при минимален брой съобразно изискванията – 100 точки (по Е 14 Ръководство на успешно защитили докторанти – 100 т. при изискване минимум 80 т.).

Общият сбор на наукометричните показатели на кандидата доц. Мира Сидерова е 1509 точки и надхвърля 3-кратно изискванията от 550 точки за заемане на АД „професор“.

VII. Заключение

Разглеждайки комплексно цялостното кариерно развитие на доц. Мира Сидерова, смятам, че освен изграден специалист с умения и в областта на високо-специализираните дейности в ендокринологията, тя има разностранна и обхватна научна дейност със значими приноси в съответните области. Доц. Сидерова е утвърден преподавател и ръководител на звена като Катедра и Клиника, което ѝ дава възможност със своя опит да изгражда нови специалисти и млади учени. Считам, че тя отговаря на качествените и количествени критерии за заемане на академичната длъжност „Професор“, заложи в ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ-Варна. Въз основа на това давам моята положителна оценка и предлагам на членовете на научното жури да присъдят на доц. Мира Валентинова Сидерова, дм академичната длъжност „Професор“ по специалността „Ендокринология“, при Втора катедра по Вътрешни болести, Факултет „Медицина“ на МУ-Варна и Клиника по Ендокринология и болести на обмяната към УМБАЛ „Света Марина“ Варна.

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

25.10.2025 г.

Рецензент:
(Проф. д-р Русанка Ковачева-Георгиева, дм)